

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocialno glasilo.

Štev. 49.

V Ljubljani, v soboto 30. novembra 1901.

Letnik VI.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne. — Naročnina je za vse leto 8 K, za četrt leta 2 K. Vsaka številka stane 14 vin. — Dopisi pošiljajo se uredništvu „Slovenskega Lista.“ — Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo — Naročnina, reklamacije in oznanila se pošiljajo upravništvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani, Stari trg štev. 19. Uradne ure od 9 do 12 ure dop. — Oznanila se računajo po navadni ceni.

„Grossartige Volksverdummung.“

Dr. Tavčar frči grozovito naglo navzdol. Kdor o tem še ni bil doslej do dobrega prepričan, temeljit dokaz mu podaja zadnji Tavčarjev govor v državnem zboru, kateremu so odmevali kliči „Bravo!“ jedino le od nemških frasonov in izdajalskih „Losromarjev“. Ne omenjamo danes iz njegovega govora važnega pojasa, da je bil prijatelj dr. Ferjančič, ki ne zna tako naglo frčati, počesan za hinavca. Čutil je dr. Ferjančič baje sam, da prav on spada med tiste „unsere besten Männer, welche hier die elendsten Heuchlerrollen übernehmen mussten“, in ki so se zaradi tega tako naglo — obrabili. Kot obrabljenec je lahko vedel dr. Ferjančič, da ni za glasovanje. Le glasoviti Plantan še dohaja Tavčarja, zato je med Jugoslovani le on še z njim glasoval proti samostanom.

Ne dotikamo se danes tudi znamenite Tavčarjeve izjave, da je izrasel njegov trebušček v farovžih, in da se je on sam moral potapljati v farovško mlakužo. Hvaležnosti do svojih stricev župnikov, ki sta ga redila ob svojih mizah na Raki in Golem, je Tavčar pozabil. Ako jima sedaj v zahvalo za zavžito meso in prejete novce podtika — mlakužo, to kaže le, da se sedaj uresničuje pač večkrat ti-le dve resnici: „Nehvaležnost je plačilo sveta“ in da so duhovski darovi včasih najslabše naloženi pri „farovških mucih“.

Ne brigamo se danes tudi za neresnice, katere je dr. Tavčar razobesil po državni zbornici o duhovnih svoje domovine in o svojem višjem pastirju, o misijonih in menihih kot virih vse nemoralnosti na Kranjskem, saj je s tem prežvekoval le tiste neutemeljene obdolžitve, s katerim že par let krmita svoje liste z zaveznikom dr. Slancem. Tudi cela vrsta lažij in psov, n. pr. da duhovniki po škofovem ukazu vrše eksekucije za doneske škofovim zavodom z grožnjami peklenskih kazni, da ima frančiškanski župnik v Ljubljani shranjenih od ljudi

cele skladišča hranilničnih knjižic, da so samostanski bratje prvi vohuni itd., nas ni presenetila, saj je v vsem tem dr. Tavčar „Narod“ komaj prekosil.

Ali nekaj je osupnilo v Tavčarjevem govoru ves slovenski narod, može in žene vseh strank. Ni ga imel doslej še dunajski parlament poslanca, ki bi se drznil na takó odličnem mestu, kakor je državna zbornica, blatiti svoj narod. Na to stopinjo je prvi padel zastopnik bele Ljubljane, tega sramotenja lastnega naroda se je prvi storil krivega dr. Tavčar, in sicer v trenutku, ko je vedel, da bo narodu največ škodoval. Ni ga bilo doslej še poslanca, naj so bile borbe med strankami še tako ostre, ki bi bil imel žalostni pogum, v državnem zboru vprčo ministrov in drugih odličnih mož, slikati svoj narod kot tolpo bebcev. Tavčar je rekel, da slovenski narod ni samo sedaj bebast, ampak da bode neumen ostal tudi v prihodnjih sto let, z besedami „dem slovenischen Volke ist eine grossartige Volksverdummung noch durch ein Jahrhundert garantirt.“

Kaj pomaga še tako veličastna manifestacija Ljubljane za slovensko vseučilišče, ko ministrom done po ušesih besede dr. Tavčarjeve „dummes Volk!“ Trdno smo prepričani, da je dr. Tavčar s to izjavo najbolj izpodkopal vsak up na ustanovitev slovenskega vseučilišča v Ljubljani. Nemci so si to izjavo, katere so bili silno veseli, dobro zapomnili, in jo bodo tudi znali izvrstno izrabljati proti nam. S samo to izjavo je dr. Tavčar več škodoval slovenskemu narodu, kakor mu more koristiti v sto letih, to prepričanje imamo.

Liberalni načrt odkrit.

Prišel nam je v roke liberalni načrt. Vse njegove točke kažejo, da se liberalci po njem zvesto ravnaajo. Da bodo vedeli Slovenci koliko je zaupati liberalcem in

njihovim trditvam. Imeli so tajni shod, na katerem so si priporočali sledeče:

1. Tavčarjevi govori se morajo kar najbolj razširjati.
2. O duhovnikih se morajo pisati in razširjati osebne svinjarije.
3. Na vse načine se mora napadati katoliška cerkev in njeni služabniki.
4. Povsod se mora razširjati „Slov. Narod“ in drugi liberalni listi.
5. Vsak posamezen slučaj, zgodi se kjerkoli, ki je duhovstvu v sramoto, se mora generalizirati in zanj narediti odgovorno vse duhovstvo.
6. Krivda vsega socialnega zla se pripisuje katoliškemu duhovstvu.
7. Pristaše katol.-narodne stranke je treba preplašiti s terorizmom.
8. Pisava o nasprotnikih bodi ostrá, krepka, ironična in naj jih smeši.
9. Razširjajo naj se nauki, ki razburjajo ljudske strasti proti klerikalcem in protikatoliškim strankam pridobivajo pristašev.
10. Pobijati je treba vse naprave, na katere ima duhovnik kaj vpliva.
11. Vse, kar nasprotnik dobrega stori, treba zamolčati, zmanjšati ali ogrditi.
12. Napake drugih, tudi tujih duhovnikov, se morajo pripisovati domačim.
13. Mladina se vzgojij tako, da se ji bo ta boj zdel potreben in da se ji že vnaprej zatre ugovor: Čemu treba domačega prepira?
14. Katoličanom se mora odrekatí vsaka zasluga za človeštvo in tudi možnost, da bi v prihodnje kaj zaslužnega storili.
15. Ne sme se pustiti, da bi kak klerikalec gospodarsko provspeval. Vse, kar jim množi imetje in krepí produkcijsko silo, se mora zatreti.
16. Popisovati se morajo kot ljudje, katerih se treba bati in izogibati, da kaj ne škodujejo.

„Mrtva roka“,

katere liberalci nočejo videti.

Liberalne časnikarske cunje so že dostikrat svojemu vernemu občinstvu razlagale „bajke“ o bogastvu mrtve roke in o premoženju katoliške cerkve. To so se ježili lasje inteligentnim bravcem do zadnjega zakotnega pisarja in sklepali so najponižnejši sužnji ponižnega sluge liberalne misli, kako rajsko življenje bi zavládalo v liberalnih beznicah, če bi se cerkveno premoženje zaplenilo, in seveda, porazdelilo med pristaše preperete slame. Ne zavidajmo jim tega veselja, naredimo jim še večje veselje in razkažimo jim drugo „mrtvo roko“, ki ima ogromnejše in sicer neplodne svote v svojih neklerikalnih krempljih.

Židovsko bogastvo malo poglejmo! Hm, židje, to je pa nekaj družega, če bi židov ne bilo, bi nam naši liberalni časnikarski cunjarji ne bi mogli prodajati toliko iz židovskih shramb slabo ali dobro pripravljenih pikantno osoljenih svinjarij. Te prijatelje in podpornike liberalizma si malo oglejmo!

Pariški svetovni čifutski list prinesel je pretekle dni članek, v katerem svetuje papežu, preseliti se v Severno Ameriko in od tam cerkev vladati. Amerikanci bi bili zelo ponosni, če bi

imeli v svoji sredi poglavarja sv. cerkve in bi sv. očetu dali na razpolago ameriški milijonarji svoje premoženje v ta namen, da papež vniči židovski kapital. Ta vest je neumnost, kateri verujejo samo liberalni butci. Sv. oče naj bi šel v Ameriko in tam naj bi vodil denarne operacije?! Ta židovska notica je imela namen, ljudstvo opozarjati na cerkveno premoženje in ljudem sugerirati misel: Jud je revež, bogata je le cerkev. Oglejmo si toraj razmerje med cerkvijo in židovskim bogastvom.

Narodno premoženje v Avstriji ceni se na približno 103 tisoč milijonov kron; 12.000 milijonov kron znaša premakljivi kapital. Premoženje katoliške cerkve znaša 700 milijonov kron, povdarjati pa moramo, da je v to svoto uštetí tudi vrednost cerkva, poslopij, ki ne prinaša nobenih dohodkov, vrednost špitalov in raznih v „mrtvi roki“ nahajotih se dobrotelnih zavodov.

Jud Rotšild je pa sam davčnim oblastim naznanil, da znaša njegovo premoženje 830 milijonov goldinarjev, toraj še jedenkrat več, nego znaša vse premoženje katoliške cerkve. Rotšildu prinaša samo severna Ferdinanda železnica 26.000.000 kron na leto. Toliko nima letnih dohodkov vsa avstrijska duhovščina kakor jih ima en žid. Nadalje: rodo-

vina Rotšildova vleče 25 milijonov na leto od južne železnice, od svoje banke 8 milijonov in pri petroleju zasluži ta Jud na leto 30.000.000 K.

Na Češkem znaša vrednost kmetijskega posestva 1647 milijonov goldinarjev. Vse to posestvo bi lahko edino le Rotšild kupil. Z največjo gotovostjo lahko še trdi, da je 4 desetine ljudskega premoženja v Avstriji judovska last, mej tem ko znaša cerkveno premoženje v Avstriji komaj jedno štirinajstinko.

Še slabše, kot pri nas, je na Ogerskem. Judje baroni Wodianer, Popper in drugi so gospodarji na Ogerskem. Od leta 1867. povzdignjeno je bilo ondi v plemstvo 658 oseb, in sicer 80% od teh je bilo — čifutov.

Na Nemškem ni nič bolje. Samo na Badenskem ima 20.000 Judov 160.000.000 mark denarja.

Koliko znaša premoženje vse judovske Rotšildove rodovine, ki se deli na dunajsko, frankfurško na Nemškem, eno v Parizu in v Londonu, svetu ni znano, ve se le, da ste rodovini Rotšild v Parizu in v Londonu bogatejši, kakor je avstrijska rodovina in po tem razmerji se ceni premoženje Rotšildov na 20.000 milijard kron, 60krat več, nego je vse cerkveno in

17. Narodno delo se mora zapostaviti in vsa moč združiti v boju proti duhovščini.

18. Združiti se je treba s pristaši drugih narodnosti, ki so istega prepričanja.

19. Sodelovati je treba pri vsem, kar škoduje cerkvi in duhovščini.

20. Somišljenikov napake se morajo vedno zakrivati, če je mogoče, se morajo pripisati nasprotniku, drugače popolnoma zamolčati.

21. Zasluge lastne stranke se morajo pri vsaki priložnosti naglašati in ljudstvu slikati v najživahnejših barvah.

22. Posebno je treba vedno naglašati, da so v naših vrstah samo čisti značaji, med tem ko so nasprotniki neznačajni in umazani.

23. Ljudstvu se mora dopovedovati, da mi branimo pravo vero proti duhovščini; to je posebno potrebno, kadar govorimo z vernimi ljudmi.

24. Nikdar se ne sme ljudstvu priznati, da je naš zadnji namen izpodkopavati katoliško vero, ker to bi nam odtegnilo zaupanje volivcev.

25. Z vsemi silami se mora uničiti „Gospodarska zveza“, in ž njo vse klerikalne posojilnice in kosumna društva, ker s temi se na Kranjskem uniči organizacija 300.000 klerikalnih Slovencev.

26. Prestop v vzhodno razkolno cerkev je izključen, ker s to agitacijo bi pri neumnem ljudstvu izgubili vpliv, a bi si tudi zapravili vsako podporo od zgoraj.

27. Da se doseže to in druge naše težnje, se priporoča snovati tesnejšo skrivno organizacijo po vzgledu prostozidarskih lož.

Somišljeniki! Razdirajte liberalne sleparske naklepe. Odpirajte ljudstvu oči, da spozna, kako grdo ga hočejo ogoljufati liberalci!

Izvirni dopisi.

Iz Kranja, 26. novembra. „Gorenjec“, oziroma njegov dopisnik, meni, da je sè svojimi praznimi besedami meščane prepričal o neizvedljivosti vodovoda po Pavšlarjevem načrtu. Naj bi nam rajše navedel razloge, ki govore proti načrtu, da bi se vodnjak postavil pri Struževem ali v bližini te vasi. Nam ni znana nobena oblast, niti kaka avtoriteta, ki bi proučila ta načrt in se izrekla proti njemu. Razlog, da je talna voda pod Gorenjsko ravnico preveč apnena, tu ni najmanj merodajen, in sicer že zaradi tega ne, ker še nikdo ni dognal, kje si je voda, ki prihaja pod Okroglem na dan, nabrala toliko apna, kakor ne tega, ali ima talna voda pod vso Gorenjsko ravnico toliko apna ali le v nekaterih krajih. In če se sme po njegovi trditvi vzeti, da je vsa voda apnena, kako je potem s Čemšenikarjevo? Mislimo, da tudi ta teče po samem apnencu in ima torej ravno toliko, če ne več, apna v sebi kakor talna voda pod Gorenjsko ravnico.

samostansko premoženje v Avstriji. Na Francoskem je tretjina narodnega premoženja v rokah obrežancev. Vse premoženje francosko se ceni na 247.000 milijonov frankov.

Gospodar Francoske je jud Reinach; na Laškem pa gospodari čifut Lucatto. Francosko nekdanje slavno plemstvo je pokvašeno z čifutsko krvjo. Vojvodinja Larocheaucold, vojvodinja Choiseul-Fraslin, princezinja Polignac, markiza Breuil, grofica Gallifet so židinke in sicer ameriške! Baronica Plancy je rojena Oppenhain, princezinja Wagramska rojena Rotšild in tako naprej. Potomci nekdanjih nositeljev krščanske ideje klanjajo se židinkam! Francoska plačuje na leto za državni dolg 1300 milijonov frankov, največ tega denarja se steka v Rotšildove blagajne!

Tudi nič boljše ni na Angleškem, na Laškem in drugod. Židovstvo s svojim nenavnim časopisjem kakor mora tišči krščansko ljudstvo. Ali se more zameriti nekemu antisemitskemu listu, ki pravi: Dokler ne bode rešeno židovsko vprašanje v Schneiderjevem smislu, toliko časa bode vladala socijalna mizerija in brezverstvo ne samo pri nas, marveč tudi drugod!

Antisemit.

Vodovod po Pavšlarjevem načrtu ima med drugimi tudi to prednost, da je lahko izvedljiv in primeroma z malimi stroški. Ko bi se ga bili oprijeli takoj, imeli bi že davno dobro pitno vodo ter uživali vse udobnosti vodovoda. Iz gole neutemeljene osebne mržnje zavrgli so ta načrt, ter šele potem izvlekli na dan konkurenčni načrt iz Kokre, katerega je Ljubljana svoj čas zavrgla. Ta monstrum sedaj tišči že pet let naprej, a se ne gane z mesta.

Nestrpne meščane tolažijo s Postojno, tega jim pa ne povedo, da se je tam šlo za mnogo manjšo podporo. Nas mnogo bolj zanima zvedeti, kakšna zagotovila je dal svetnik Markus glede melioracijskega zaklada. Ko bi bila ta zagotovila njim ugodna, gotovo bi jih bili že prijavi v „Gorenjcu“. Večkrat smo že izrazili svoje pomisleke, da bi bila v proračunu za kokrški vodovod izračunjena svota dovolj visoka. Zato naj gleda mestni zastop, da dobi tvrdko, ki bi vložila vsaj 400.000 K kavovije za primanjkljaj, ker drugače nam bo moral sam jamčiti s svojim premoženjem.

Ko bodo enkrat premagane vse te zapreke, namreč: ko dobe državno podporo — ko zjedinijo interesovane občine in meščanstvo — ko dobe tvrdko, ki bo jamčila za primanjkljaj — potem pridejo šele vsi mlinarji ob Kokri, ki si vode, do katere imajo pravico, ne bodo dali odpeljati. Meščani smo pač še vedno prepričani, da je vodovod iz Kokre neizvedljiv in četudi so pridobili zanj vse vplivne faktorje! —

Laž ima kratke noge. Tako smo si mislili, ko smo brali zadnjega „Gorenjca“. Ker se ta list bavi s samimi osebnostmi, tako se je lotil zadnji čas g. ravnatelja Hubada. Namerjal je v svojih člankih z izmišljenim sumničanjem škodovati gospodu ravnatelju, a zapredel se tako v zmedene niti svojih spletk, da se sedaj ne more izmotati. Kako je zmeden, se vidi iz zadnjega članka, kjer kar naravnost preklicuje, kar je prej trdil.

Pa dokažimo mu nekoliko njegovo zmedenost. Ker smo pisali, da napadi na ravnatelja škodujejo tudi zavodu, odgovoril je „Gorenjec“ v št. 44.: Da, ravnatelj še davno ni gimnazija! V zadnji številki pa trdi, da bo čudno postopanje Hubadovo zaviralo vspevanje kranjske gimnazije! Kaj je tukaj pravo? Ali ima oseba ravnatelja Hubada kak vpliv na zavod ali ne? „Gorenjec“ trdi oboje.

Nadalje piše v istem članku: „On (ravnatelj) zbira okrog sebe vedno več takih učiteljev, ki bodo že zbog svojega političnega prepričanja navdušeni agitatorji in priganjači za škofove zavode.“ V zadnji številki pa pravi, da je ravnatelj moral vzeti na svoj zavod novodošle suplente, ker bi sicer ne bil dobil drugih. In tiste profesorje, o katerih trdi, da bodo „priganjači“ za škofove zavode, sedaj naravnost zataji, trdeč, da jih ne pozna in da se ne briga zanje. Kaj je tukaj pravo?!

Kaj ne, gospod Pirc, vse kakor nam služi!

Morali smo tudi že prebavljati trikrat pogreti ričet: da je Hubadovo nestrpno postopanje vzrok, da so nekateri profesorji zapustili našo gimnazijo. Mi tu ponavljamo, kar smo že enkrat odgovorili, da je temu vzrok le gotova klika, ki vsakega napada, ki ne trobi slepo v njihov rog.

Konečno nam je glede pavšalnega sumničanja, katero se nam očita, pripomniti, da nismo imeli namena koga sumničati! Če je pa katera naših opazk prišla na pravo adresno — ne moremo nič za to.

Iz Idrije dne 24. nov. Naši naprednjaki so zelo delavni postali, ako smemo verjeti njihovemu glasilu. Ker po novem letu dobe novo vsprejeti rudarji plačilo le v denarju in ne več zastonj žita in drv, zato „se pripravljajo na vse in se bore za stare pravice.“ Res lepe besede, a menda samo radi tega, ker dotični gospod, ki sedaj „Jednakopravnost“ urejuje, ne pozna svoje stranke, ker je še premalo časa v Idriji. Zato mu hočemo priti nekoliko na pomoč s tem, da pokažemo, kdo je največ zakrivil, da bodo rudarji s časoma zgubili „stare pravice“.

Tukajšnji uradniki so že več let težko gledali, ker so nekateri vedno godrnjali čez žito in v svojih poročilih na ministerstvo se priporočali, naj se raji plača vse v denarju, potem bode delavec bolj zadovoljen, ko bode prejemal večjo

svoto, sedaj pa žita in drv tudi po znižani ceni ne čisla. Minister je preko volje uradnikov še poskusil s tem, da je leta 1898 naklonil brezplačno žito in drva. Rudarji katoliške stranke so upoštevali to dobroto, ker je bil velik poboljšek za rudarja za obilne družine in v zahvalo so naročili slovesno mašo za vse tiste, ki so k temu kaj pripomogli. Brzobjavno so to zahvalo naznanili ministru grofu Ledeburju. S tem se ve se niso odpovedali še nadaljni akciji za zboljšanje dne, a hvaležni so hoteli biti tudi za to dobroto. Ta hvaležni akt je kaj dobro uplival na uradništvo tukaj, kakor na gospodo v ministerstvu. Rekli so, saj se vendar spozna zboljšanje, še je hvaležnost med rudarji.

A rudarji drugih strank so se iz naših norčevali, češ, to so naše stare pravice, kakor še sedaj trdi „Jednakopravnost“, ne pa kak priboljšek. Zato miru in zadovoljnosti še ni bilo. Ko dolgo časa ni prišlo do povišanja plač, hoteli so socijalni demokrati to izsiliti s štrajkom. Ko pa letos ob novem letu do štrajka ni prišlo, podala se je njih deputacija na Dunaj povedat svoje težnje in želje. Od sedaj so mirovali njih pristaši, celo na Dunaju so se o njih izrazili „da se ž njimi da govoriti, da ne stavijo prenapetih zahtev“, tako je potrdila tudi deputacija naprednjakov, ki je bila tam radi realke.

Drugače je pa sedaj ravnala liberalna stranka. Meneč, da bode več rudarjev odpadlo od socijalnih demokratov in v nadi, da jih pridobi na svojo stran, zabavljala je še bolj nad klerikalci in vabila delavce v svoj tabor, nagovarjala še vedno, „naj se priredi štrajk in narodna stranka jim bo v tem najboljša podporna“ (glej „Slov. Narod“ 10. jan. 1901.)

Katoliška stranka je poskusila mirnim potom kaj doseči. Razjasnilo se je vse novemu poslancu dr. Šusteršiču in naročilo, naj naravnost pri ministerstvu razloži idrijske razmere. In on ni čakal, da bi se državni zbor sešel, temveč se že prej peljal k poljedelskemu ministru in bil tam skoraj ob istem času kakor deputacija socijalnih demokratov. Začetkoma se je branil minister kaj zdatnega zboljšati, vendar ko mu je naš poslanec pojasnil vse razmere, je obljubil, kolikor bode največ mogoče zvišati plačilo rudarjem in dajati tudi letni prispevek za nižjo gimnazijo v Idriji.

Tako sta letos mirno, a stvarno in odločno delali katoliška in socijalno demokratična stranka. Drugače pa napredna. Tudi ona je naredila „frk na Dunaj“, a zakaj? Ne da bi se zboljšale delavske razmere ali „ohranile stare pravice“, ne prišla je na Dunaj se bahat. Prej je izprosil pri poljedelskem ministru podporo za gimnazijo poslanec katoliške stranke, a oni mogočni zastopniki idrijskega mesta pravijo: ne, mi hočemo realko, a te sami lahko vzdržujemo, 20% povišanja na davkih tudi rudar lahko pogreša, toliko smo še trdni. Minister Hartel zmaje z glavo, idrijsko malo rudarsko mesto, pa si upa vzdrževati najdražjo srednjo šolo? „Saj bi kaka obrtna šola iste vspehe imela za Idrijo, kakor realka!“ jim odgovori. Pa naprednjaki hočejo katoličanom zmešati račun, zato vstrajajo pri svoji zahtevi, mi hočemo mestno realko. „Pa jo imejte, de minister, izpolnite vse zahteve, katere tirja postava, in mirna je Bosna.“

Tu je ob kratkem ves položaj. Katoliška stranka prosi pomoči v materielnem in duševnem obziru, želi naj se uravnajo plače po potrebah sedanjega časa in ob enem višjo šolo za njih sinove, demokrati prosijo povišanje plače, naprednjaki pa podirajo ves napor, češ, dobro se nam godi, tudi 20% povišanja na davkih ne bo še spravilo rudarja na beraško palico.

Da bi ministerstvo bolje spoznalo idrijske razmere, pošlje svojega zastopnika rudarskega svetnika pl. Posch-a po veliki noči v Idrijo, naj se na lici mesta prepriča o položaju in poroča ministerstvu, kako naj se uredi nove plače. Ob istem času so napravili demokrati javen shod, povabili direkcijo, kakor tudi voditelja napredne in katoliške stranke. Šlo se je posebno za to, ali naj v novem pravilniku ostane še žito ali ne. Zastopnik naprednjakov, toraj onih, ki se sedaj ogrevajo za „stare pravice“ je prvi govoril, naj se stare, patriarhalne navade odpravijo, plačuje le v denarju, še-le, ko so začeli zbrani

na glas ugovarjati je sredi govora presedlal, da tudi rudarji njegove stranke se ne bodo protivili, ako žito še ostane. Ko je govornik katoliške stranke navajal razloge, zakaj je posebno ugodno, ako žito in drva še ostanejo, so se pozneje iz njega norčevali, kakor da bi bil govoril, da so že žganci za rudarja dobri, a mesa jim ne privošči. „Patriarhalčno preveč diši po klerikalizmu.“ Tako ste se obnašali za „stare pravice“ in ugajalo je to ministerstvu, ki je čakalo le ugodne prilike, da vravna plače v Idriji kakor po drugih rudnikih. Sedaj pravi napredna stranka, „da se giblje za stare pravice“, čas bi bil zares, da bi spoznali svojo zмотo, ne verjamemo pa ne.

Povodenj je napravila avgusta meseca obilno škoda, a gibali ste se takrat le toliko, da ste v svojem listu hoteli očrtniti krščanski „konsum“. Dosegli ste le to, da je dotični dacar zavoljo vašega nepremišljenega pisarjenja prišel ob službo. Toraj le gibajte se sedaj, a bolj previdno in urno, nikar pa ne očitajte nasprotnima strankama, da se ne ganejo, ker so že pred vašim pozivom storile za to potrebne korake.

Iz Idrije, dne 27. novembra. Bičali bomo brez izjeme, vse jednako. Tako je pisalo naših liberalcev glasilo. Pa res, kako jednako bičali Berejo se v njih dopisih vedno le taista imena, kakor Arko, Rinaldo, Brus, Troha, Brumen, Šinkovec, Treven. Sploh pa se ne ve, kaj bi bile te osebe tako huđega storile, da se vedno zaletavajo v nje. Ako je kdo z globo 2 kron kaznovan od naše strani, takoj ga „Jednakopravnost“ počasti. Nad prvim se znaša, ker je poslanec, nad zadnjim, ker je pošten in krščanski trgovec. Nad drugim in tretjim, ker ne plešeta, kakor liberalci žvižgajo.

„Jednakopravnost“ piše: „nedolžni Troha se pere“. Operite se torej tudi Vi, pa v „Jednakopravnosti“, da izvemo resnico! Nehajte s psovanjem, ampak „delajte kot možje! Ako se zmotite, priznajte!“ G. Brus je v časniku opravičil svojo zмотo, kot poštenjak. Kako pa Vi preklicujete svoje laži? Vi, ki vedno vprašujete, ali bodo možje našega prepričanja še v službi ostali, ko so z malo denarno globo kaznovani? Radovedni smo, kdaj bode pognali svojega realnega profesorja, kateri je bil tudi obsojen na več kron. Ako bi se kateremu naših kaj tacega primerilo, pa bi kričali: Že zopet eden! Grom in strelo kličete nad stariše, ki so tako nesrečni, da imajo izgubljenega sina. Ljudje pa, kateri so vsled premnogih kaznij celo ob volivno pravico, so pri Vas „inteligenca“. In o Kogovšku le molčite. So li kazni za liberalce bolj častne, da Vas ne bodejo v oči? Le po vseh jednako, ako hočete biti značajni možje! Še nekaj malega iz torbe.

Tukajšnje kršč. gosp. društvo je bilo prodalo par steklenic piva, predno je dobilo pismen odgovor na svojo ulogo. Takoj je bilo kaznovano. Radovedni smo, koliko je bil kaznovan Val. Lapajne radi prodajanja knjig, ker jih že več let prodaja in je velike dobičke spravil, koncesijo pa še le sedaj dobil? In koliko Šepetavec, ker je zgubljenega Boga brez koncesije prodajal? In omika naših naprednjakov, se hribovci jej niso kos! Tako n. pr. pri nas v narodni kavarni kozarce med ljudi mečejo. Gospodje iz kavarne, operite se! Kaj ne, to je vaše bratstvo, enakost in svoboda. Zadnja št. vaše „Jednakpr.“ tudi nekaj čenča o žitu in plačilnih razredih. Bijete sami sebe po nosu, vi „dosledneži.“ Kaj ste govorili pred letom, da je „limito“ patriarhalna stvar in ne pristojna sedanjemu veku? Delavci, vam je gotovo še v spominu tisti shod, govor županov in pritrjevanje liberalcev. Kaj ste pisali še pred mesecem dnij v vašo „Jednak.“? Majaron že ve, da je plača pridana, izvedel je na Dunaju in mnogo tudi pripomogel. Čudno, da tega ni zvedel, da na novo vsprejeti k delu izgubijo pravico do žita. Vidite, vaše limanice ne primejo več. Kdo bi bil bolj vesel kakor vaši pristaši, ako bi žito odpadlo? To bi bila žetev za Šepetavca! Pri Lapajnetih bi se nova poslopja vzdignila z napisi „najbolj fina in najceneja moka“ dva krajcarja v izgubo. Pišete, kar je na eni strani pridano, je na drugi vzeto. To je pa res. Kar je nam direkcija pridala, nam bo občina pobrala. Dolg občinske hiše, poslopje realke in

stroške za vzdrževanje ima delavec na svojih ramah. Pri najemščinah, živežu in obleki bo le delavec, gospodarju, trgovcu in konsumu, občinske doklade znosil vkup. To so zasluge liberalcev. Eden črnih.

Z Jesenic, 27. novembra. (Važen shod.) Preteklo nedeljo smo imeli tu važen shod, katerega so se udeležili župani in zastopniki gorenjske doline in drugi veljavni možje. Shod se je baval s kričečimi razmerami pri zidavi predora skozi Karavanke, pri kateri se domačine odrija od zasluzka in je protestiral proti neresničnemu podtikanju, da bi domačini ne imeli dovolj živine in vozov za vožnjo. Samo udeleženci so imenom svojih županij izjavili, da dajo takoj lahko 310 parov živine za vožnjo, a mnogo vozne živine imajo tudi nekatera županstva, katerih ni bilo na shodu. Shod je protestiral proti dosedanjemu postopanju in preziranju domačinov pri zgradbi nove železnice.

Ako bi bil na tem velepomembnem pomenu navzoč Tavčar, bi bil videl, kake vrste „tepci“ so naši možje. Tu bi se bil učil, koliko stoletij so zaostali v napredku. Da, zaostali smo toliko časa, kolikor let smo se dali slepiti in za nos voditi liberalnim frazam, ki so donele po onih čitalniških veselicah, zabavah in plesih, s katerimi so liberalci baje mislili rešiti narod iz gospodarskega in narodnega propada.

Na tem sestanku se je izgovorila od naših vrlih gorenjskih mož marsikatera pametna beseda, ki priča, kako dobro poznajo svoje gospodarske in narodne potrebe, in kako vidijo tudi bližnjo nevarnost, ki preti tem obojim potrebam ravno od nove železnice.

Lepa je bila slovesnost, katero je priredila tovarna dne 23. junija ob priliki dovolitve nove železnice — tako se je govorilo na shodu. Veliko je bilo takrat navdušenje in veselje! Toda prezgodaj smo se veselili. Že dosedanji dogodki pričajo, kako se misli graditi nova železnica. Nemci so tudi hitro izdali svoje nepošteno namene. Na zaupnem shodu v Ljubljani se je sklenil nemški „Kindergarten“ in nemška šola. Ob priliki zahteve laške univerze so se Nemci naravnost izdali, da ima biti nova železnica oni most do Adrije, katerega že tisoč let grade. Jesenice imajo pa postati eden glavnih pontonov. Naš Triglav, naše Karavanke in Julijske alpe so bile kitajski zid, ki nas je branil zoper napade in zvižaje obeh sovražnih sosedov. Ker niso mogli čez nje, hočejo priti skozi nje. Toda če zgrade še tako močan germanski most, razdrli ga jim bomo vedno lahko — tako je govoril priprost mož — katerega bi Tavčar imenoval gotovo tepca — ako bomo edini, četudi smo posamezniki slabi.

Politični pregled.

Po kongregacijski debati. Predlogi, katere so v državnem zboru stavili razni nasprotniki katoliških redov so v državnem zboru padli. Imenitno sta govorila proti nasprotnikom cerkve in redov dr. Lueger in bar. Morsey. Celo mnogi liberalci in Mladočehi se niso hoteli ponižati na stališče, katero je zavzel dr. Tavčar, in niso hoteli pomagati sovražnikom cerkve. Mnogo zgodovinskih laži so razni govorniki proti kongregacijam nakopili pred zbornico, zavijali so na tak način, da je celo strankarsko vodstvo nemških liberalcev — izreklo obžalovanje, da je ta debata presegla stvarnost in da se je izcimila v napade na cerkev. Tavčarju je bilo seve prav in pomagal je, kar je mogel. Odgovarjal je Tavčarju poslanec Povše, ki je spodbil vse Tavčarjeve trditve, katere je Tavčar pobral iz lažnjivega „Slov. Naroda“. Tavčar je hotel Povšetu odgovarjati in se je zopet vpisal med govornike, potem se je pa skesal in je molčal. Slaba stvar se težko vstrajno zagovarja. Slovenski politik, ki nastopa na tak način, kakor je nastopal dr. Tavčar, zasluži, da mu ves narod zagromi v obraz uničevalno obsodbo. Dežman je bil vendar še ves drugačen mož nego je — Tavčar!

Prepir mej Vsenemci. Kakor hitro se je stranka Vsenemcev razširila, pričel se je v njej prepir. Ne mislimo tu ljubosumja mej Wolfom in Schönererjem. Do ostrega konflikta je prišlo

mejsenemškimi delavci, katerih vodstva se je polastil Franko Stein, ki ima silno dolge roke. V tej vsenemški delavski organizaciji dobil je Franko Stein konkurenta v osebi nekega Buršovskega in sedaj sta si oba ta dva „plemenita“ moža v laseh. Stein ima v roki nemški delavski list „Kladivo“, Burskovsky pa delavski list „Nemški delavec“, oba lista imata sicer prav malo naročnikov, vendar se drug drugemu skušata onemogočiti. Steinovo rovanje proti Buršovskemu podpira Schönerer, Buršovsky pa dobiva oporo pri Wolfu. Prepir se iz nemškega delavstva, ki ni preštevilno, utegne razširiti tudi na ostalo vsenemško stranko. Leta 1902 bode v Duxu shod vsenemških delavcev, kjer se bodeta spoprijeli obe konkurenčni struji.

Poslanec Wolf je včeraj odložil svoj državnozborni mandat.

Kaj so vsega krivi jezuitje. V državnem zboru je pri kongregacijski debati poslanec Schuhmeier posebno ropotal proti jezuitom in vpil, da so jezuitje leta 1528. v Avstriji žgali ljudi, a jezuitski red je bil ustanovljen še le 1534 l. S tako plitkostjo in s takimi lažmi se bori v Avstriji proti katoliškim redovom. Menda izvršujejo vsi nasprotniki krščanstva v Avstriji isti program, katerega priobčujemo na drugem mestu.

Kdo je uzor liberalcem. Francosko imajo za vzor mladi in stari liberalci. Ondi se razpuščajo samostani, njihovo premoženje se konfiskuje, iz šol in bolnic se podi veri zveste može in žene, vojaštvo ne sme v cerkev, duhovniki in škofje se ne smejo ganiti, proračun za cerkvene potrebščine se vsako leto zmanjšuje, križe se ruši — vse to v slavo in blagor republike! Z zaljubljenimi očmi gledajo liberalci v to „blaženo“ Francosko. Ker se vse to ondi godi, mora pač gospodarski položaj Francoske biti izboren. Morda se pa ravno radi tega liberalci tako željno ozirajo v Francosko in njene razmere. Že leta 1876 je imela Francoska državnega dolga 24 milijard 601 milijon. Od tedaj se je povprečno ta dolg povišal vsako leto za 212 milijonov, torej se je v 25 letih povišal dolg na 30 milijard 106 milijonov. Francoski državni dolg je bil že pred 25 leti najvišji na svetu. Res imeniten sad „svobodne“ misli. Na vsakega prebivalca Francoske, naj bo mož, ženska ali otrok pride 93 frankov davka. Izračunalo se je, da kmet, če ima 3 vreče žita, eno vrečo dolguje državi in kdor redi 3 konje, enega konja redi za državo. Francoska stoji glede dolga in davkov na prvem mestu, glede naraščanja prebivalstva pa na zadnjem mestu. Ali je to tudi napredek? Sedaj bodo prišli na državo ogromni izdatki, ker bode morala vzdržavati vse ogromno število razpuščenih katoliških dobredelnih zavodov in šol in bode morala za to potrebne moči drago plačevati, tako, da bode v par letih „konfiscirano“ premoženje cerkvenih redov izgnilo v zrak, Francoska pa bode še globlje v dolgeh.

Najmodernejšo mesto — „klerikalno“. Pariški municipijalni svet se je pečal z izjavo, katero je imel podati o novi francoski kongregacijski postavi. Občinski svet glavnega mesta Francoske je 44 proti 83 glasovi izjavil, da je nova francoska kongregacijska postava nasproti katoliškimi redovom slaba in proti-republikanična ter je izjavil, da bi se ne smela asocijacijska prostost v nobenem oziru omejevati. Pane, da bi postajali tudi Francozje „tepci“?

Na Badenskem je bilo do sedaj prepovedano naseljevati se redovnikom. Zadnji čas pa je vlada izdala dekret, po katerem se bodo smeli naseliti kapucini, dominikanci in benediktinci. Vsled tega je nastal nepopisen hrup in vrišč po liberalnem časopisju. Gotovo bode za drugimi židovskimi listi pricapljal tudi „Slov. Narod“. Ko bo dr. Tavčar to izvedel, se bo gotovo za nos zagrabil.

Klondyke — republika. Iz Alaske se poroča, da se je 5000 iskalcev zlata zarotilo Klondyke proglasiti za republiko in za glavno mesto proklamirati Dewson City. Radi sedanjega let-

nega časa je kanadskim oblastim nemogoče proti ustašem poslati mnogo čet.

Krüger — angleški državni poslanec. Krügerja nameravajo Irce kandidovati v angleški državni zbor.

Vojna v Ameriki. Med Kolumbijo in Venezuelo se je vnela vojna.

Domače novice.

Za slovensko vseučilišče bode jutri ob 1/211. uri dopolodne velik manifestačni shod v tukajšnjem „Mestnem Domu“. Slovenci! prihitite manifestirat za našo skupno stvar! Jutri bode tudi velik slovenski shod za isti namen v Trstu. Tudi na raznih krajih ljubljanske okolice se prirede shodi.

Obrtniki pozor! Dne 8. decembra letos se vrši veliki obrtni sestanek obrtnikov v Ljubljani. Dnevni red bode: 1. Nova obrtna predloga. 2. Delo v prisilnih delavnicah in sploh po kaznilnicah. 3. Zadružna zveza. 4. Vseučilišče v Ljubljani. 5. Raznoterosti. — Vspored je jako važen, želeli je toraj, da se gg. obrtniki iz cele Kranjske sestanka v obilnem številu udeležijo. Gg. obrtniki, žalost mora obiti vsacega zavednega obrtnika, ko vidi, kako zanemarjen je naš stan. Vsi sloji se probujajo in združujejo, kajti jasno je, da v združenju je moč. Veliki kapital, kateri preži na malo obrt, je izvrstno organiziran. Vstopimo se tudi mi manjši skupaj, posnemajmo druge sloje in organizujmo se v krepko falango, da še pravočasno odbijemo vsak napad velikega kapitala. Čas je, da se vzdramimo! Na noge obrtniki, pridite vsi, nobeden naj ne ostane doma, shod mora biti velikanski, da s tem pokazemo, da še živimo in da nismo zadovoljni z novo obrtno predlogo. Na svidenje toraj v Ljubljani na shodu v Mestnem Domu, dne 8. decembra popoldne ob 2. uri. Pristop imajo samo obrtniki in pismeno od odbora povabljeni gostje. Odbor.

Slovenec za — prihodnje novo leto. Leto se bliža svojemu koncu in vsak bode sedaj prereseteval, katerih društev član bode še ostal in katere časopise bo ob novem letu naročal. Pred vsem prosimo somišljenike, da za časa poagitujejo med svojimi znanci za „Slovenski List“, ki je nujno potreben z ozirom na hude čase, ki se bližajo našemu narodu. „Slovenski List“ bode vedno ognjevitejšje kazal narodu pravo pot in bil boj vsem, ki so zapustili trobojno našo zastavo in staro, čestito slovensko geslo „Vse za vero, dom cesarja.“ Širite torej krog naših naročnikov in dopisnikov! Poleg našega tednika širite tudi dnevnik „Slovenec“, ki je pošteno pisan in je sedaj boljše uredovan nego umazani „Narod“. Naj ne bo slovenske družine, ki bi z novim letom ne imela naročenega lepega družinskega leposlovnega lista „Dom in Sveta“, ki prinaša tudi krasne slike in ki je na čast slovenskemu slovstvu, a neobhodno je potrebno, da si vsakdo naroči tudi „Socijalno knjižnico“, katera bode pričela z novim letom izdajati „Slovenska krščansko socijalna zveza“, ki je ravnokar dovršila izdajanje „Socijalizma“.

Javno predavanje. Prihodnjo sredo predava v veliki dvorani „Katoliškega doma“ č. g. kanonik Sušnik o fonografu. Ob enem bo g. kanonik fonograf poljudno razkazoval. Fonograf bode pel, govoril, muziciral itd. Začetek točno ob pol 8. uri zvečer. Dvorana je zakurjena.

Dve debeli liberalni laži. „Narod“ je surovo napadel vikarja Štefana Jenkota v Podkrajju pri Ilirski Bistrici. V „Narodovem“ dopisu se trdi, da je v „Tipčanah“ umrla neka uboga ženska, da, ker ni bilo plačnika, ji ni ves čas nič zvonilo, in kurat Jenko ni dovolil, da bi se bilo revici zvonilo niti tistikrat, ko so jo spuščali v grob. „Pogrebci zavzeli so nevarno stališče proti duhovniku, orjaške kmetske pesti začele so se proti popu vzdigovati, malo je manjkalo in Jenko bi jo dobil po čeljustih. Ni mu preostalo drugega, kakor pobegniti v župnišče.“ Vse to „Narodovo“ poročilo je debelo zlagano. Dotično ženo je g. Jenko vedno podpiral in zvonilo ji je petkrat. Pri pogrebu je bil

najlepši mir in red in nobena pest se ni dvignila proti dobremu g. Jenkotu. — Nesramna laž je tudi dopis, katerega je priobčil „Narod“ o pogrebu župana Žgurja v Gočah. Udeležili so se pogreba odlični možje katoliško-narodne stranke. Ostudna laž je, da so se klerikalci zbrali nasproti hiše žalosti ter vriskali prepevali in se pogrebcom krohotali v trenutku, ko so mrliča iz hiše nesli. Kurat Ferjančič, proti kateremu „Narod“ hujska, je po cele ure prebil poleg smrtne postelje župana Žgurja in ga tolažil. Tisti, ki je ustrelil, je bil morda celo liberallec, da bi potem liberalci lažje poštene može črnili. Dr. Tavčar je v državnem zboru povedal, da mu je obvestilo o tem poslal liberalni deželni poslanec Božič. Tak mož je torej Božič! In tak mož je dr. Tavčar, ki je svojega poročevalca v zbornici izdal!

Viri dr. Tavčarjevi. Iz Idrije se nam piše: Iz kakih virov zajemlje dr. Tavčar snovi za svoje govore. Tukajšnja „Jednakopravnost“ poroča v zadnji številki, da se je zahtevalo, naj bi se „na občinske stroške pokopala nedavno umrla Sedejka, cerkvi pa je zapustila 120 kron.“ Pristavi zdihljej: „tako nizko je že padlo fanatizovano ljudstvo!“ — Res je, da „Jednakopravnost“ prinaša vse umrle v Idriji, saj se gospodu županu naznanijo in on je zalagatelj „Jednakopravnosti“, zato človek nekako mora verjeti takim na pol uradnim stvarjem, a vendar se nam je čudno zdelo, katera Sedejka bi se bila tako radodarno spomnila cerkve. Poprašali smo cerkvenega predstojnika, kateremu se taki denar izroči, a on ni vedel niti za eno Sedejko — nedavno umrlo, ki bi le en vinar, nikar pa še krone zapustila cerkvi. Pregledali smo v uradni mrtvaški knjigi zadnjih deset let in dobili sledeče Sedejke zapisane: Terezija Sedej † 23. sept. 1900, Apolonija Sedej † 13. junija 1896., Marija Sedej † 7. dec. 1895., Frančiška Sedej † 9. okt. 1894., Ana Sedej † 21. decembra 1893., Neža Sedej † 8. septembra 1893., Marija Sedej † 18. junija 1893., Marijana Sedej † 12. februarja 1892. To so vse Sedejke v Idriji umrle v zadnjih desetih letih — menda dovolj za besedo „nedavno“ — a nobena ni nič cerkvi zapustila. Ako je dr. Tavčar na taka poročila se oziral pri zadnjem svojem govoru, ni čuda, da je naš narod ožigosal s tem, da je zaostal za sto let, resnica pa je, da narod naš ni zaostal, pač pa liberalni pisarji zdaj hujše lažejo, kakor so si pred sto leti lagati upali.

Od kod prihaja beseda liberallec? Da znajo liberalci „pošteno“ lagati, vedo pri nas vsi — tudi liberalci. Beseda „liberalec“ je po naših etimologičnih preiskavah tevtonska. V začetku imenovali so se — tako pravijo naši etimologi — Lieber Alles als Wahrheit. Ime je razodevalo celi program. Ker je pa naslov predolg, imenovali so se pozneje samo: liberales. Slovenec pa je pretvoril nenavadno končnico es v ec i tako je nastal slovenski liberallec. Za to razlago govori zlasti dejstvo, da se slovenski liberalci vedno in povsod — v veliko škodo in sramoto slovenskemu narodu — družijo z Nemci in nemčurji. Sto in sto faktov dokazuje, da je ta razlaga besede „liberalec“ edino prava, ker nihče ne more očitati pristnemu slov. liberalcu, da ni z Nemci združen, še manj pa, da ljubi resnico. Nasprotno dokaže pri nas lahko že vsak otrok. Nespametna pa se nam zdi trditev, da je „liberalec“ latinska beseda in pomenja človeka, ki ljubi in želi vsakemu prostost. Kdor to o kranjskih liberalcih trdi, nima prav.

Iz Kranja: Nenavadno veliko snega je zapadlo pretečeno soboto in nedeljo v mestu in okolici. Najbolj čudno pri tem pa je, da ga v nekoliko višjih krajih ni prav nič. — Kakor čujemo, se je preselilo moško pevsko društvo „Kranj“ v drugo stanovanje, v hišo g. mesarja in gostilničarja Goloba.

Iz Kranja se nam poroča: Prišel je čas slabih cesta in vsakdo se v mestu rad ogne s tem, da gre po trotoirju. Toda v Kranju imajo nekateri trotoirji popolnoma drugačen namen, kakor bi ga pa morali imeti; uzrok temu je, ker so — privatna last. Zakaj so pa potem trotoirji? Do teh vrstic me je privedel sledeči dogodek. V torek zjutraj sem bil slučajno navzoč, ko je gospod I. Majdič starejši podil v šolo idoče dijake s trotoirja

vpričo svojih robotih hlapcev, češ, da je trotoir njegova last in da nimajo pravice po njem hoditi. Torej ubogi dijaki, katerih večina ima še slabo obuvalo, naj hodijo po plundri. (Saj hodijo že kar gimnazija stoji, ker je ondotni trotoir skoraj vedno zastavljen z vozovi). Vedoč, da se bo iz tega izcimilo kaj prijetnega, sem šel ob 11. uri zopet pred gimnazijo, in glej! trotoir je bil zastavljen z vozovi in surovi hlapci so na podlagi liberalne usmiljenosti odganjali dijake (seveda gg. profesorjev si ne upajo!) z besedami: „Ali bodete šli, smrkovci! To ni nobena pot, tukaj nimate pravice hoditi!“ Kako pridejo dijaki do tega, da jih surovi Majdičevi hlapci smejo poljubno zmerjati in goniti raz trotoir? Vprašam sl. mestni zastop, ima li g. Majdič pravico, prepovedati porabo trotoirja? Po mojem mnenju ne! Če ga je prav sam napravil (saj so večino trotoirjev v Kranju napravili hišni posestniki) ima slednji vendar pravico javnosti. Ako na tržni dan postavi kak revež svojo canjico na trotoir, je že policaj tu. Majdič naj ima pa pravico celo med tednom s pomočjo svojih hlapcev poditi dijake raz trotoir! Ali znabiti zato, ker je prijatelj liberalnih mestnih očetov? — Š —

Miklavžev večer v „Katoliškem domu“. Opozarjamo na dotični današnji oglas na zadnji strani našega lista.

Pariško društvo „flegmatika“ je sklenilo, da pošlje „Edinosti“ zaradi njene hrabrosti v očigled dr. Tavčarjevemu govoru diplomu častnega članstva.

Raki v Krki. Te dni je dobil ribič iz Drske J. Lukšič precej velicega raka v Krki. To je prvi rak, ki ga je od tedaj, odkar so nekdanj svetoznani „krški raki“ zamrli, omenjeni ribič, po dolgem času zopet v Krki zasačil. Upamo, da nikakor ni bil zadnji. Čas je že, da se zopet v naši Krki zaredo.

Znamenje časa. Pri sodnji v Idriji bil je dne 22. t. m. obsojen kapucinec iz Sv. Križa na 24 ur zapora, ker je bil ovaden, da je prosil v idrijski okolici zeljnate glave.

V graščino Puštal pri Skofjiloki, ki je last baronov Wolkenpergov, so ulomili tatovi in odnesli, kar so le mogli. Dva tatova so že prijeli. Izdale so ju pozlačene škarje, katere sta prodala neki poštni uslužbenki. Eden tatov se piše Jožef Ribnikar.

Elektriška železnica v Šiško. Podjetje za elektriško železnico v Ljubljani namerava izmej prihodnjih novih prog najprej zgraditi progo iz Ljubljane proti Zgornji Šiški.

Iz Idrije. „Slovenec“ poročajo, da je ob zadnji povodnji splavalo 3000 kubičnih metrov drv in 1000 kub. metrov lesa. Škode bo torej okoli 20.000 K.

Odlikovanje. Veleč. gosp. Janez Rozman, častni kanonik in mestni župnik pri sv. Jakobu v Ljubljani, je z brevom papeža Leona XIII. z 8. novembra imenovan protonotarjem ad in star particip. in hišnim prelatom sv. Očeta s pravico pontifikalij.

Osebnosti iz ljubljanske škofije. Župnija St. Lambert je podeljena tamošnjemu župnemu upravitelju č. g. Josipu Plantariču, kateri je bil 27. novembra kanonično vmeščen na podeljeno mu župnijo. — Župnik na Lipoglavem, č. g. Frančišek Marešič, se je radi boleznih odpovedal župniji. Za upravitelja župnije Lipoglav je bil vsled tega imenovan č. g. Janez Godec, stolni vikar v Ljubljani. — Č. g. Fran Žužek je prišel za kaplana v St. Vid nad Ljubljano. — Č. g. Ferd. Erker je bil preteklo nedeljo slovesno umeščen na kočevsko dekanijo.

Iz Cerkelj. Dne 19. novembra t. l., kakor se sploh po občini govori in sliši, so najeti tolovaji Hribarjeve stranke na samem in zavrtno v pozni noči z nožmi in drugim orodjem napadli Miha Šipica, posestnika in občinskega svetovalca, ki se je vračal od volitve župana in občinskih svetovalcev iz Cerkelj na svoj dom v Češnjevk, ter mu zadali več hudih ran. Nad tem hudo delstvom in satanskim činom vlada splošna ogorčenost po vsej občini. Skrajni čas je že, da bi se nevarnim rogoviležem, ki so pravi strah vse občine, stopilo že enkrat odločno na prste ter tako odvrnilo nevarnost, ki preti mirnim občanom od par strahovitežev, ki hodijo ponoči okoli z

nevarnim orožjem v roki z očitnim namenom, tega ali onega telesno poškodovati. Tudi je že skrajni čas, da bi se tudi oni, katerih dolžnost je, čuvati po noči in po dnevu telesno varnost, vendar že enkrat ganili proti držnim silovitežem, da se ne bodo zopet pripetili taki slučaj, kakor je zgoraj omenjeni. Žalostno je in najstrožje obsoditi, da ima liberalizem take zastopnike svojih pogubnih idej. Iz gori navedenega dejanja je pa tudi razvidno, da pogubni liberalizem diči lepe lastnosti: silovitost in divja, surova poživljenost — neizbrisni znaki za onega, ki slepo veruje liberalnim naukom.

Miklavžev večer v Kandiji in Šmihelu. Ljudska knjižnica v Šmihelu priredi dne 5 dec. t. l. v četrtek večer ob 6. uri v gostilni pri Valentinu Miklavžev večer v Šmihelu za obdarovanje otrok iz Šmihela, Ob 8. uri bo v gostilni g. Pintarja v Kandiji, za otroke iz Kandije in Novega mesta. Tudi za prosto zabavo in smeh bode skrbel odbor svoji moči primerno.

Kaj nas uče volitve volivnih mož na Goriškem? Uče nas to: Kjerkoli je ljudstvo za vedno in kaj vredno ondi zmaguje katoliška stranka, kjer pa je ljudstvo ne vedno, lahko živo, udano raznim strastem ondi zmagujejo liberalci. Podučujmo ljudstvo in liberalizmu bo za vedno odklenkalo.

Ljudska knjižnica v Šmihelu. Praznuje v nedeljo 1. decembra popoldne oficielno otvoritev svoje knjižnice. Več o tem v prihodnjem listu. Za 8. dec. t. j. prihodnjo nedeljo sklican je občni zbor, kjer se izvoli novi defenitivni odbor za eno leto. Tudi o njem poročamo svoječasno.

Nova knjiga. Ravnokar izšlo je v založbi podjetnega knjigotržca g. L. Schwentnerja v Ljubljani J. Kersnika zbr. spisi, 2. zv. 1. seš., ki obsega roman „Na Žerinjah“. Cena 2 K. 50 h, po pošti 2 K. 60 h. Knjigo priporočamo. Za 1. zvezek Kersnikovih zbranih spisov, (obsegajoč romana Cyclamen in Agitator) priporoča g. Schwentner jako elegantne izvirne platnice, in sicer: a) platnene v 3 barvnem tisku po 80 h. b) pol franc. (z modernim usnjenim hrbtom) 1.70 K. s poštnino po 10 vin. več. Enake platnice izdam tudi za ostale 4 zvezke.

Razpis daril iz cesarja Franca Jožefa I. zaklada za stare in zveste kmetijske posle. Iz tega zaklada, ki je bil ustanovljen l. 1898. v proslavo vladarjeve petdesetletnice, se letos odda deset daril po 20 kron. Ta darila se razdele pričetkom meseca decembra takim kmetijskim poslom s Kranjskega, ki še sedaj služijo in se izkažejo, da so npravnega vedenja in da služijo mnogo (najmanj 30) let neprenehoma pri eni in isti hiši, ki se peča s kmetijstvom, pa doslej še niso bili obdarovani. Prošnje je vložiti do 5. decembra t. l. pri podpisnem odboru. Vsaka prošnja (ktere ni treba kolekovati) mora biti potrjena od domačega gospoda župnika in od županstva. Podpisani odbor prav prijazno prosi vse one, katerim so taki posli znani, naj jih opozore na ta razglas ter jim pomagajo sestaviti prošnjo, ali pa naj jo naredo namesto njih. Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske. V Ljubljani, 15. novembra 1901.

Viška in glinška požarna bramba priredi v nedeljo 5. januarja 1902 v salonu g. Trauna na Glincah predpustno veselico z loterijo, šaljivo pošto in plesom. Čisti dohodek namenjen je za odplačilo društvenega dolga.

Razne stvari.

Nazadnjaštvo sv. očeta. Sv. oče priporoča vseučiliške študije v pismu na baltimorskega kardinala Gibbona. V interesu duhovstva in cerkve je, da čim največ mladega duhovskega naraščaja se izuri v višjih strogah človeškega znanstva. Tako „nenapredno“ piše glavni voditelj „klerikalcev“ in nazadnjakov!

Zakaj se boje liberalci jezuitov? To je prav lepo pojasnil antisemitski poslanec Schneider v državnem zboru, ko se je potegoval za redovnike. Rekel je, da mora vsakdo, ki hoče vstopiti v jezuitski samostan dokazati, da ni niti v dalnjem sorodstvu s kakim židom. Ker so pa

liberalci (tudi slovenski) največji prijatelji in zagovorniki židovstva, od tod srd in sovraštvo do jezuitov.

Kaj je vse na Angleškem mogoče? Nedavno umirovljeni general Buller je imenovan predsednikom odseka za reformo angleške armade.

Rotšildu poneveril je v Frankfurtu 6000 mark nek bančni uslužbenec, pa so ga takoj zasledili. Mož, tudi čifut, je kot vzrok poneverjenju navedel, da je igral na borzi.

Delavske organizacije v Združenih državah imajo 1,400.000 članov.

Preprečena ljubezen. Dijak Alojzij Beaumes v Montpellieru na Francoskem zaljubil se je v lepo pevko Aleksandro Blancoac. Po malo dneh znanja sta pobegnila. Lepa Aleksandrina je pri tem pomotoma vzela maternih 15.000 frankov, Potovala je lepa dvojica v Milan, se tam nastanila v jednom glavnih hotelov ter se predstavljala kot zakonska dvojica na ženitovanjskem potovanju. A veselje in zabavo jima je skalila policija, ki jih je prijela ravno, ko sta se v hotel vrnila. Beaumes je hotel hitro z revolverjem obadva usmrtiti, toda sitni policaj mu je revolver izvil iz rok. Konec ženitovanjskemu popotovanju vrši se sedaj v francoskih ječah.

Najnovejše vesti.

Wolf — odstopil. V političnem pregledu omenjamo, da je glasoviti Wolf odložil svoj državnozborni mandat, odložil pa je tudi svoj deželnozborni mandat. To je baje nasledek dvoboja, katerega je pred par dnevi bil Wolf z vsenemskim poslancem Seidlom radi Seidlove žene. Oba dvobojnika sta ostala nepoškodovana. Seidl, ki je zet vsenemškega drž. poslanca Tehanna, se bo ločil od svoje žene. Wolf je moral podpirati izjavo, da ne bo sprejel nobenega mandata tudi če bi bil izvoljen.

GLASNIK.

Delavska stanovanja.

(Konec.)

V §§ 11. in 12. govori zakonski načrt o najemninah. Sedanji zakon določa najemnino tako, da navaja dovoljeni maksimalni znesek, ki se sme pobirati kot najemnina od vsakega m² stanovanja. Pod premiso, da bode poslopje stalo 80 let, veli zakonski načrt, da celotna letna najemnina poslopja, ki uživa davčne olajšave, ne sme presegati zneska, ki je po mnenju strokovnjakov potreben, da se za nakup stavbišča ter za zidavo potrošeni kapital po odbitku amortizacijskih obrokov, vseh realnih davkov, doklad in naklad, vzdrževalnih in upravnih stroškov obrestuje s tolikimi odstotki, kolikršne navede za posamezne kronovine poseben ministrski ukaz. Ob določitvi teh odstotkov se je ozirati na obrestno mero, ki je od časa do časa običajna v dotični deželi; vpoštevati je zlasti obrestno mero, katere se drže hranilnice in drugi kreditni zavodi pri posojilih proti hipoteki, in je težiti na to, da se kapital, ki je v delavskih stanovaških investiran, obrestuje z 0.20 do 0.50 odstotkov višje nego kapital, ki je naložen v drugih podobnih napravah. Takim javnim zavodom pa, ki so po svojih statutih poklicani, pospeševati občno blagostanje, notranji in finančni minister lahko dovolita od slučaja do slučaja, da se njih kapital, ki so ga naložili v delavskih stanovaških, izjemoma višje obrestuje. Uradoma ali pa na prošnjo posestnika je od deset do deset let na novo določiti glavno vrednost, ki je podlaga dovoljenemu maksimalnemu obrestovanju, in je pri tem v poštev jemati izpremembo zemljiških dohodkov (Grundrente). O vrednosti kapitala odloča finančno deželno ravnateljstvo sporazumno z deželno vlado.

Če posamezna stanovanja niso v najemu, ampak so prepuščena delavcem brezplačno, je dognati njih najemno vrednost v primeru z oddanimi stanovanji zenačboma in je tako dognano vrednost teh stanovanj vračunati v celotni na-

jeminski donos. Za vzdrževanje in upravo poslopja se ne sme računati višji znesek nego 1.8% od kapitala, ki se je porabil za zgraditev.

Čim se je tako dognala maksimalna letna najemnina cele hiše, je lastniku dano na voljo, da določi najemnino za posamezna stanovanja, primerno legi in kakovosti stanovanj. Zavezan pa je, da ob vходу v hišo namesti tarif, ki navaja najemnino za posamezna stanovanja, in pa hišni red, v katerem je navesti eventualno še postranske pristojbine. Najeminski tarif, katerega je predložiti politični in davčni oblasti, da ga vidirata, mora navajati tudi najemninsko vrednost onih stanovanj, ki so se prepustila v brezplačno uporabo. Hišni red mora biti odobren od pristojne politične in davčne oblasti.

Prošnje za dovolitev davčnih olajšav poslopjem, namenjenim za delavska stanovanja, bo vlagati pri davčni oblasti prve inštanice, ki se sporazume s političnim oblastvom. O prošnjah odločuje finančno deželno ravnateljstvo sporazumno s politično deželno oblastjo, o rekurzih odloča finančno ministrstvo sporazumno z notranjim ministrstvom. V stavbotehničnih, zdravstvenih, policijskih in npravnstvenih vprašanjih odloča izrek politične oblasti.

V § 14. določa načrt, da je poslopja, katerim se je dovolila davčna ugodnost, za dobo 80 let odmeniti za delavska stanovašišča ali pa za blaginjske namene; zgraditelj in pa vsi naslednji hišni posestniki so zavezani, da vzdržujejo poslopje v takem stanju, ki vstreza namenu tega zakona — preskrbeti delavcem zdrava in cena stanovanja — ter da izpolnjujejo določbe tega zakona in pa poslej izdane izvršilne ukaze. Odmembno je vknjižiti kot realno breme v zemljiški knjigi na korist države. V posebnega ozira vrednih primerih smeta finančno in notranje ministrstvo na prošnjo hišnega lastnika dovoliti, da se izbrše pomemba v zemljiški knjigi. Posledica take dopustitve je, da takoj prenehajo davčne olajšave. Dopustitev se lahko dovoli le pod pogojem, da se državi povrne ves ali pa le delen znesek, katerega je izgubila na davkih in pristojbinah vsled prej dovoljene davčne olajšave.

Politično in davčno oblastvo morata skrbeti za to, da služijo poslopja, ki so deležna davčnih ugodnosti, svojemu namenu. Upravičena so, posestnikom, ki se ne ravnaajo po postavnih določbah, nalagati denarne kazni, zlasti tedaj, kadar najemodajalec pobira večjo najemnino, nego je po zakonu dopuščeno. Preplačano najemnino je vrniti najemniku. Nadziralna oblast sme po svojih organih vse prostore delavskih stanovaških pregledovati. Na zahtevo oblastev je nemudoma izvršiti njene ukaze, sicer zažene posestnika kazen in se uradni ukaz prisilno izvrši.

V § 22. veli zakonski načrt, da veljajo navedene olajšave za one stavbe, ki se tekom 20 let, računjeno od onega časa, ko stopi zakon v veljavnost, stavbno dogotove, naj se je z graditvijo pričelo pred ali po označenem času. Vendar pa načrt pooblašča finančno in notranje ministrstvo, da dovolita olajšave in ugodnosti tega zakona tudi onim stavbam, ki so se dovršile ob času veljavnosti sedanjega zakona z dne 9. februarja 1892. l., drž. zak. št. 37, seveda le tedaj, ako se zadosti zahtevam novega zakona. Nam se ne zdi na mestu, da § 22. normira dvojno mero. Zakaj naj stavbe, ki so zgrajene pred pričetkom veljavnosti zakona, le po milosti ministrstva zadobe one ugodnosti glede načina graditve in velikosti stanovanj, katerih poslopjem, ki se dovrše po pričetku veljavnosti novega zakona, kratkomalo ni odreči, čim so izpolnjeni postavni pogoji?

Ugodnosti in olajšave tega zakonskega načrta bodo deležne le one kronovine, v katerih se bode za nove stavbe take vrste, kakršno ima v mislih razmotrivani zakonski načrt, po deželni zakonodaji sklenilo, da so za dobo 24 let proste vseh deželnih in okrajnih doklad in da jim je plačevati občinske doklade le v znižani odmeri. § 24. določa, da stopi zakon v veljavo z dnem razglasitve; sedaj veljavni zakon pa ostane v veljavi le glede onih poslopij, katerim se je davčna olajšava dovolila za časa njegove veljavnosti.

Po „Narodnogospodarskem Vestniku“.

VABILO
na
Miklavžev večer

katerega priredita
„Slovenska krščansko-socijalna zveza“
in „Meščanski klub“
v veliki dvorani
Katoliškega Doma
dne 5. decembra t. l.

Ob 7. uri zvečer se prične koncert
„Meščanske godbe“, točno ob 1/2 8. uri zve-
čer nastopi

Miklavž

s sijajnim spremstvom

in obdari otroke.

Vstopnina 20 kr. za odraslene, otroci prosti.

Kdor želi kako darilo nakloniti svojim
dragim, da jim izroči darilo Miklavž, naj ga
prinese v „Katoliški Dom“ k g. Cotiču ali pa
v delavsko tajništvo, v prodajalnico g. Brusa
pred škofijo (pri Štefetu). Na darilih naj bo po-
polno ime dotičnika, kteremu je darilo namenjeno.

F. P. Zajec

urar in trgovec
Ljubljana

Stari trg 28

priporoča svojo veliko zalogo raznovrstnih
švicarskih žepnih in srebrnih ur.
Nikelnasta remontoar ura . . . od gl. 1'90.
Srebrna cilindar remontoar ura „ „ 4'—
Trgovina vseh optičnih predmetov:
očal, barometrov, termometrov, daljnogledov.
Popravila se izvršujejo natančno in z jamstvom.
Ceniki brezplačno in poštne prosto.

(46) 5-1

Za Miklavža

priporočata (47) 1-1

Češnik & Milavec

Ljubljana, Lingarjeve ulice

zelo primerna darila
po najnižji ceni.

Za
Miklavža!

priporoča

pekarija in slaščičarna

Jakob Zalaznik

Stari trg št. 21

najfinejšc, sveže in zdravo

pekarsko in nasladno

(44) 1-1 pecivo.

Srajce za gospode

le samo dobri izdelki

po znižani ceni

I. vrste . . . . . gl. 1'15.
II. „ . . . . . „ 1'45.
III. „ . . . . . „ 2'—

(39) 5-3

priporoča

Alojzije Persché

zraven mestne hiše.

Pri nakupovanju
suknenega in manu-
fakturnega blaga

se opozarja na tvrdo

HUGO JKL

v Ljubljani

v Špitalskih ulicah šte. 4.

Velika zaloga (25) —15

suknenih ostankov.

**Največja zaloga
kožuhovine**

po najnižji ceni priporoča

Alojzije Persché

Pred škofijo 22.

(48) 4-1

Ane Šinkovic-Sossove dediči
v Ljubljani

si usojajo slavnemu občinstvu uljudno naznanjati,
da obdržijo (45) 3-1

trgovino na Mestnem trgu

ter priporočajo bogato zalogo tkanin in ple-
tenin, perila, baržuna, pliša, svilenin,
baržunastih in flanelastih bluz, naj-
boljših modercev (chenille), robcev in
rut, čipk, pasov in trakov in sploh vseh
stvari najrazličnejše vrste, ki spadajo v to stroko.

Corset Paris!

Najnovejše moderne

moderce

(40) —3 priporoča

Alojzije Persché

Pred škofijo 22.

Pravo naravno
sadno žganje

kakor češpljevec, češnjavec, hrušovec
itd. za namako jagod in drugega sadja
prodaja samo

L. Benedik, Ljubljana

Dolenjska cesta.

Po pošti pošiljam zaboje po 5 kg
s 3 l in po 10 kg s 6 l vsebine po po-
vzetju. (23) —16

Denarni promet do 30. sept. 1901: Stanje vlog dne 30. sept. 1901:
K 17,006.531'88. **K 7,263.956'34.**

Ljudska posojilnica

registr. zadruga z neomejeno zavezo

U Ljubljani, Kongresni trg 2, I. nadstr.

sprejema hranilne vloge od vsakega, je li njen
zadružnik ali ne, in jih obrestuje po

4 1/2 %

brez kakega odbitka, ker plačuje rentni davek
iz svojega.

(43) 7-3

Uradne ure vsak delavnik od 8. do 1. ure.

Rokavice

iz

tkanine, glacé in pralnega usnja
dobre vrste

(41) —3 kakor tudi

kožice za snažiti

v različni velikosti po nizki ceni pri

Alojziju Persché

Pred škofijo 22.